

Gönderme Tarihi: 11.04.2020

Kabul Tarihi: 29.04.2020

*Bu bir araştırma makalesidir

Fatih projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimlere yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi¹

Öğretmen Yusuf YILDIRIM^a

¹ Bu makalenin ilk hali, 14-16 Kasım 2019 tarihleri arasında Eskişehir Anadolu Üniversitesi tarafından düzenlenen Uluslararası Açık ve Uzaktan Öğrenme Konferansında sunulmuştur.

^a Eskişehir Şehit Mutlu Yıldırım Ortaokulu

Özet

Bu araştırma, öğretmenlerin Fatih Projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Araştırmada önce Türkiye’de 2015-2019 yılları arasında uzaktan hizmet içi eğitim alan öğretmenlere ait MEBBİS (Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri) kayıtlarının analizi doküman analizi şeklinde yapılmıştır. Daha sonra uzaktan hizmet içi eğitim alan öğretmenlere araştırma kapsamındaki görüşlerini belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak açık uçlu anket formu gönderilmiştir. Açık uçlu anket formlarından elde edilen nitel veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını 2015–2019 Öğretim yılında Fatih Projesi kapsamında uzaktan hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmış 162 kadın ve 334 erkek toplam 496 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, 2015-2019 yılları arasında Fatih projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimlerin ve bu eğitimlere katılan öğretmenlerin sayıları, uzaktan hizmet içi eğitimlerin mesleki becerilerin gelişmesindeki katkıları, uzaktan hizmet içi eğitimlerde karşılaşılan sorunlar ve karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri paylaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan hizmet içi eğitim, uzaktan hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesi, sürekli mesleki gelişim

Abstract

This research aims to determine the opinions of teachers about distance in-service training organized within the scope of Fatih Project. In this research, a holistic single case study pattern, one of the qualitative research methods, was used. Research in Turkey between the years 2015-2019 before the MEBBİS remote education teacher in-service (Ministry of National Education Information System) analysis of the recordings were made in the form of a document analysis. Then, an open-ended questionnaire was sent as a data collection tool to determine the opinions of the teachers receiving distance in-service training. Qualitative data obtained from open-ended questionnaire forms were analyzed descriptively. The participants of the research consisted of a total of 496 teachers, 162 women and 334 men who participated in the in-service training activities within the scope of the Fatih Project in the 2015-2019 academic year. As a result of the research, the number of distance in-service trainings and teachers participating in these trainings, the contributions of distance in-service trainings in the development of professional skills, the problems encountered in the in-service trainings and solutions for the problems encountered were shared.

Keywords: Distance in-service training, evaluation of distance in-service training, continuous professional development

Kaynak Gösterme

Yıldırım, Y. (2020). Fatih projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimlere yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. AUAd, 6(2), 76-90.

Giriş

Çağdaş eğitim sistemlerinde öğretmenlerden; teknolojiyi aktif kullanabilen, sınıfın ve okulun tüm imkânlarını kullanarak aktif öğrenme ortamına dönüştürebilen, sürekli öğrenmeyi benimseyen bir profesyonel olmaları beklenmektedir (Kıranlı ve Yıldırım, 2014; Yıldırım, 2014). 2023 eğitim vizyonu kapsamında da öğretmenlerden teknopedagojik yeterliklerini geliştirerek teknolojiyi öğrencinin öğrenme becerilerini kazandırmada araç olarak kullanabilmelerini sağlamak amacı ile öğrencilerini kendi öğrenme deneyimlerini kazanmaları için yönlendirmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin devamlı kendilerini yenilemeleri ve profesyonel bir öğretmen kimliği kazanmaları hizmet içi eğitim süreçleri ile sağlanabilir.

Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim; eğitimde amaçlanan niteliklerin öğrencilere kazandırılması için gerekli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar ile bilimsel ve sosyo-ekonomik gerçekler ışığında eksikliği kanıtlanan mesleki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların öğretmenlere kazandırılmasını hedefleyen süreçlerin bütünü olarak tanımlanabilir (Budak, 1998). Hizmet içi eğitimde temel amaç; öğretmen ve yöneticileri değişen ve gelişen eğitim anlayışı konusunda bilgilendirmek ve bu süreçte onlara, etkili ve verimli olabilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmaktır (Aytaç, 2000).

Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin öğretmenler açısından yararları;

- Öğretmenlerin teknoloji kullanım yeterliklerini geliştirme (Kıranlı ve Yıldırım, 2014),
- öğretmenlerin teknopedagojik yeterliklerini geliştirme (Kıranlı ve Yıldırım, 2014),
- öğretmenlerin bilimsel, eğitsel ve bireysel yeterliliğini artırarak profesyonel gelişimini teşvik etme (Uçar ve İpek, 2006),
- öğretmenin gizli kalmış yeteneğinin ortaya çıkmasına yardımcı olma (Şen, 2003),
- öğretmeni hizmete yatkın kılma (Şen, 2003),
- öğretmenleri mesleki doyuma yöneltme (Uçar ve İpek, 2006),
- öğretmenlerin performansını geliştirme (Uçar ve İpek, 2006),
- öğretimin genel ve özel hedeflerini geliştirme (Uçar ve İpek, 2006),
- öğretmeni üst kademe sorumluluk mevkilerine hazırlama (Şen, 2003),
- kullanılan öğretim kaynaklarını iyileştirme (Uçar ve İpek, 2006),
- öğretmen ile yönetici arasında anlaşma olanağını geliştirme (Şen, 2003) şeklinde özetlenebilir.

2015 yılından itibaren Fatih projesi kapsamında yüzyüze yapılan eğitim programlarının uzaktan eğitim programları oluşturulmuş ve içerik oluşturma çalışmalarına başlanmıştır.

Uzaktan eğitim içeriklerine (SCORM) ait senaryo çalışmaları YEGİTEK (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) eğitim birimi tarafından yürütülmüştür. Uzaktan eğitim içeriklerinin bir kısmı birimi tarafından üretilmiş bir kısmı ise hibe ve hizmet alımı yöntemi ile temin edilmiştir. Uzaktan eğitimler proje kapsamında sağlanan uzaktan eğitim sistemi üzerinden farklı zamanlı (asenكرون) olarak yürütülmektedir. Sisteme lms.eba.gov.tr adresi üzerinden giriş yapılmaktadır.

2019 yılı Nisan ayı itibariyle uzaktan eğitimler EBA üzerinden Mesleki Gelişim platformu üzerinden açılmaktadır. 2015-2019 yılları arasında YEGİTEK Genel Müdürlüğü tarafından aşağıda isimleri yer alan uzaktan hizmet içi eğitimler yapılmıştır.

- Fatih Projesi Eğitimci Eğitimi Güncelleme Semineri
- Fatih Projesi Etkileşimli Sınıf Yönetimi Kursu
- FATİH Projesi - BTnin ve İnternetin Bilinçli ve Güvenli Kullanımı Kursu
- FATİH Projesi EBA V Sınıf Kursu
- Dinamik Matematik Yazılımı (Geogebra) Kursu
- Ağ Altyapısı Semineri

Alan yazında hizmet içi eğitim ile ilgili çalışmaların, hizmet içi eğitimin gerekliliği, önemi, sorunları, etkililiği, değerlendirilmesi ve hizmet içi eğitim ihtiyacı üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmada, öğretmenlerin Fatih projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini ve bu eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katılımlarını inceleyerek alan yazına katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmanın amacı, öğretmenlerin Fatih Projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini belirlemektir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Araştırmada önce Türkiye’de 2015-2019 yılları arasında uzaktan hizmet içi eğitim alan öğretmenlere ait MEBBİS (Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri) kayıtlarının analizi doküman analizi şeklinde yapılmıştır. Daha sonra uzaktan hizmet içi eğitim alan öğretmenlere araştırma kapsamındaki görüşlerini belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak açık uçlu anket formu gönderilmiştir. Açık uçlu anket formlarından elde edilen nitel veriler betimsel olarak analiz edilmiştir.

Katılımcılar

Araştırma verilerini 2015-2019 yılları arasında MEBBİS ortamından çekilen kayıtlar ve öğretmenlere dağıtılan anket formlarından elde edilen bulgular oluşturmaktadır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu anket formu, elektronik ortama aktarılmış ve elektronik ankete erişim bağlantısı dijital iletişim kanallarından (sosyal medya, e-posta...) 2015–2019 Öğretim yılında Fatih Projesi kapsamında uzaktan hizmet içi hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmış öğretmenlere iletilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, açık uçlu anket formlarına yanıt veren 162 kadın ve 334 erkek toplam 496 öğretmen oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırma amacına uygun olarak alan yazın taraması ve alan uzmanlarının katkıları sonucu 3 adet sorudan oluşan bir açık uçlu anket formu hazırlanmıştır. Açık uçlu anket formunda öğretmenlere sorulan sorular, “Uzaktan hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin mesleki becerilerinin gelişmesindeki katkıları”, “öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlar” ve “öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri” içermiştir. Tema ve alt temalar tablo şeklinde verildikten sonra cümle alıntılarıyla da desteklenmiştir. Bulgular bölümünde öğretmenler Ö1---Ö496 şeklinde şifrelenmiştir.

Veri Analizi

Araştırmada MEBBİS ortamından çekilen kayıtların analizi doküman analizi olarak yapılmıştır. Açık uçlu anket formundan elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın İnanırlığı

Nitel araştırmalarda, nicel araştırmalardan farklı olarak geçerlik ve güvenilirlik terimleri yerine farklı terimler kullanılmaktadır. Araştırmada iç geçerlik yerini inandırıcılık; dış geçerlik yerini aktarılabirlik, iç güvenilirlik yerini tutarlık, dış güvenilirlik yerini teyit edilebilirlik terimleri almıştır.

Araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için alan yazın taraması yapılmış, veri toplama aracı hazırlanarak veriler toplanmıştır. Araştırmanın her bir sürecinde nitel araştırma konusunda deneyimli uzmanlardan düzenli yardım alınmıştır. Araştırmada veri toplama

araçları geliştirilirken nitel araştırma konusunda deneyimli uzmanlardan görüş alınmıştır. Veri analiz sürecinde de geçerlik ve güvenilirlik konusunda uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bununla birlikte verilerin sayısallaştırılması ile çalışmada yanlılık azaltılmaya çalışılmıştır. Verilerin toplanması için kullanılan veri toplama aracı ile toplanan verilerin betimsel analiz ile incelenmesi sonucu elde edilen bulgu ve sonuçlarda kişisel hiçbir yorumda bulunulmamıştır. Araştırmanın aktarılabilirliğini sağlamak için elde edilen nitel veriler, öğretmen görüşlerinden ve dokümanlardan yararlanılarak ayrıntılı betimlemelerle sunulmuştur.

Araştırmanın güvenilirliği arttırmak, yanlılığı azaltmak, tema veya kategoriler arasında karşılaştırma yapmak, tekrar yapılacak bir çalışmada kullanılmasını sağlamak için betimsel analiz sonrası verilerin sayısallaştırılması yapılmıştır. Verilerin sayısallaştırılma amaçları doğrultusunda bu çalışmada sadece frekans hesaplaması kullanılmıştır. Araştırmanın tutarlılığını sağlamak için elde edilen verilerin nerede, nasıl ve ne zaman toplandığına ilişkin detaylı bilgiler verilmiştir. Araştırmanın teyit edilebilirliğini sağlamak için araştırmacının dışında iki alan uzmanı da kodlama yapmıştır. Veri toplama aracından elde edilen nitel verileri iki uzman ve araştırmacı birbirlerinden bağımsız olarak kodlayarak tema ve alt temaları oluşturmuşlardır. Seçilen kodlayıcılar, eğitim bilimleri alanında ve nitel araştırma konusunda çalışma yapmış öğretim üyeleridir. Ortak görüşler doğrultusunda tema ve alt temalar tekrar oluşturulmuştur. Kodlamalarda uyum düzeyinin birbirine yakın olduğu görülmüştür. Veriler, oluşturulan tema ve alt temalara göre düzenlenmiş ve yorumlanmıştır. Uzmanlar ve araştırmacı arasındaki görüş birliği doğrultusunda kodlama anahtarı oluşturulmuştur. Çalışmanın güvenilirlik hesaplaması Miles ve Huberman (1994), Uyuşum Yüzdesi Formülü [$P = (Na / Na + Nd) \times 100$] (P: Uyuşum Yüzdesi, Na: Uyum Miktarı, Nd: Uyuşmazlık Miktarı) kullanılarak saptanmıştır. Bu araştırmada güvenilirlik yüzdesi tüm sorular için tek tek alındıktan sonra ortalamaları alındığında %80 olduğu görülerek güvenilirliğin sağlandığı anlaşılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

MEBBİS Raporları Bulguları

2015-2019 yılları arasında Fatih projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimlerin ve bu eğitimlere katılan öğretmenlerin sayıları tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1					
<i>Toplam Uzaktan Hizmet İçi Eğitim Ve Kursiyer Sayıları (2015-2019 Yılları)</i>					
Yıl	Eğitim Faaliyetinin Türü	Planda Yer Alan Faaliyet Sayısı	Gerçekleşen Faaliyet Sayısı	Planlanan Kursiyer Sayısı	Faaliyete Katılan Kursiyer Sayısı
2015	Uzaktan Eğitim	5	5	4850	14244
2016	Uzaktan Eğitim	44	44	350000	275506
2017	Uzaktan Eğitim	44	44	255000	65459
2018	Uzaktan Eğitim	41	36	56000	91341
2019	Uzaktan Eğitim	24	11	10500	6806
	TOPLAM	158	140	676350	453356

Tablo 1 incelendiğinde, 2015-2019 yılları arasında 140 uzaktan hizmet içi eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiş, gerçekleştirilen uzaktan hizmet içi eğitim faaliyetlerine toplam 453356 öğretmen katılmıştır. Uzaktan hizmet içi eğitimlerin en fazla 2016 yılında, 44 uzaktan hizmet içi eğitim faaliyetine 275506 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Uzaktan hizmet içi eğitimlerin 2019 yılında önceki 3 yıla oranla yarı yarıya faaliyet ve katılan kursiyer sayılarında azalma olduğu saptanmıştır.

Uzaktan Hizmet İçi Eğitimlerin Öğretmenlerin Mesleki Becerilerinin Gelişmesindeki Katkıları

Tablo 2	
<i>Uzaktan Hizmet İçi Eğitimlerin Mesleki Becerilerin Gelişmesindeki Katkıları</i>	
Alt Tema	f
A. Beceri kazanımı	
A.1. Teknoloji kullanımı	254
A.2. Teknopedagojik yeterlikler	184
A.3. Branş alanına ilişkin beceriler	117
B. Yenilik	
B.1. Uyum	180
B.2. Güncel bilgi edinimi	158
C. Sürekli mesleki gelişim	290

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitimlerin mesleki becerilerine katkılarına yönelik görüşleri incelendiğinde, hizmet içi eğitimlerin katkıları, beceri kazanımı, yenilik ve sürekli mesleki gelişim olarak gruplandırıldığı görülmüştür.

Beceri kazanımı alt temasına ilişkin görüşler; teknoloji kullanımı, teknopedagojik yeterlikler ve branş alanına ilişkin beceriler olarak üç grupta toplanmıştır.

Uzaktan hizmet içi eğitimler sayesinde içerik yönetim sistemleri ile tanıştım. EBA platformu da bir nevi içerik yönetim sistemi haline geldi. EBA platformunu bu sayede nasıl etkili kullanabileceğimi anladım. Eğitim süreçlerinde teknoloji kullanımımız daha da arttı, teknoloji kullanımı konusunda daha da bilinçlendik. (Ö131).

İçerik yönetim sistemleri aslında öğretmenlerin teknolojiyi nasıl öğrenme süreçlerini etkin şekilde yönetmemizi sağlıyor. Teknoloji bu anlamda bizlere zaman kazandırmakta ve öğrenme süreçlerini 40 dakikalık ders süresinin ötesine taşımamıza imkan vermekte. EBA'nın yeni versiyonu ile EBA bir içerik yönetim sistemi ve sosyal ağ olma yoluna girdi. Bu da biz öğretmenlerin başka platformlara yönelmememizi sağladı. Ücretsiz ve tamamen güvenilir platform. Aldığım kurslar sayesinde teknolojiyi öğrencilerimin öğrenme süreçlerinde aktif ve etkili kullanmalarını sağlayabileceğim konusunda nasıl rehber olabileceğim konusunda fikir edinmemi sağladı. Hizmet içi eğitimler sayesinde artık teknolojiyi öğretme becerilerim ile harmanlayarak öğrencilerim için avantaj haline getirebildim (Ö219).

Öğretim yılı içerisinde, bakanlığımızın bizlerden istediği branşımızla ilgili güncel gelişmeleri daha net görme şansım oldu, dersin öğrenme süreçlerinde kullanılacak yeni yöntem ve yaklaşımlar hakkında oldukça yararlandım (Ö61).

Yenilik alt temasına ilişkin olarak uyum ve güncel bilgi edinimi şeklinde görüşler gruplandırılmıştır.

Tableti nasıl kullanacağımı bilmiyordum. EBA V sınıf uygulamasını ise hiç anlamlandıramamıştım. Almış olduğum uzaktan eğitim tablet kullanımı konusunda uyumumu sağladı (Ö5).

Bilişim teknolojileri öğretmeyim. Bizim dersin içeriği ve içeriğe bağlı olarak öğretme şeklimiz de sürekli değişiyor. Ben hizmet içi eğitimleri değişimlere uyum ve güncel bilgilere erişimin en kolay sağlandığı bir yöntem olarak görüyorum (Ö107).

Sürekli mesleki gelişim alt teması ile ilgili görüşler şöyledir;

Mezun olduğum bilgiler geçerliğini kaybetti. Değişen sadece öğreteceğim bilgiler değil, öğretme – öğrenme süreçleri de ciddi anlamda değişti. Artık öğrenme merkezli yaklaşımları baz almak durumundayız. Bu nedenle kendimi sürekli geliştirmem ve mesleki anlamda bilgilerimi sürekli yenilemem gerektiğine inanıyorum. Uzaktan hizmet içi eğitimlerin de bu anlamda kendimi mesleki olarak sürekli gelişimime katkı sağladığı kanısındayım (Ö19).

20123 eğitim vizyonunu okudum. Hiçbirimiz artık diplomamıza güvenemeyiz. Eğitim sistemi de sürekli değişiyor. Kulağımızı kapatıp görmezden gelemeyeceğimiz noktada hizmet içi eğitimler önemli. Sürekli değişen sistem ve yaklaşımlara karşı kendimizi mesleki anlamda da sürekli geliştirmemiz gerekir. Hizmet içi eğitimler de bunun için önemlidir. (Ö122)

Öğretmenlerin Uzaktan Hizmet İçi Eğitimlerde Karşılaştıkları Sorunlar

Tablo 3 <i>Uzaktan Hizmet İçi Eğitimlerde Karşılaşılan Sorunlar</i>	
Alt Tema	f
A. Kurs planlamasından kaynaklı sorunlar	
A.1. İnternet erişim problemleri	65
A.2. Kurs faaliyet zamanı planlaması	48
A.3. Sürekli olmaması	41
A.4. Ders yönetimi	15
A.5. Güncel olmaması	3
B. Kursiyerden kaynaklı sorunlar	
B.1. Zamanı kullanamama	48
B.2. Kursiyer isteksizliği	21
B.3. Dikkat dağınıklığı	14
C. Sorun yok	68

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri incelendiğinde, hizmet içi eğitimlerde karşılaşılan sorunların, kurs planlamasından kaynaklı sorunlar, kursiyerden kaynaklı sorunlar olduğu görülmüştür.

Kurs planlaması alt temasına ilişkin beş farklı boyutta görüş belirtilmiştir. Bunlar; internet erişim problemleri, kurs faaliyet zamanı planlaması, kursların sürekli olmaması, ders yönetim sorunları ve güncel olmaması şeklindedir. Bunlara ilişkin görüşler şöyledir:

Ne zaman interneti açsam donma sorunları yaşıyorum. Bu benim internet erişimimden kaynaklı bir sorun mu ya da benim gibi binlerce öğretmen aynı anda bağlandığında e-okul gibi alt yapı sorunlarından mı kaynaklanıyor bilmiyorum. İnternet çoğu zaman çekmiyor. Burada zaten telefon da çekmiyor. Bu sorunlar da benim için olumsuz etkiliyor (Ö92).

Kurslar neden tatil dönemlerinde düzenlenmiyor? Bizlerin de aileleri var. Okuldan sonra interneti açıp da kursa katılmak inanın içimden gelmiyor. Zaten yorgun oluyorum. Akıllı tahtalar gözlerimi alıyor. Evde bir de ekran gözlerim iyice bozuldu. Uzaktan eğitimler de çok zaman alıyor inanın aileme vakit kalmıyor. Bu eğitimleri yarı yıl ya da yaz tatilinde rahat rahat alamıyoruz (Ö142).

Aldığım eğitimler süreklilik ve devamlılık gösteremiyor maalesef. Aşama aşama benim demek istediğim. Level level, oyunlarda olduğu gibi. Bir seviyeyi aldıktan sonra ileri düzeyi açılmıyor ya da biz o eğitimi alamadan eleniyoruz bir şekilde. Kurs bittikten sonra bu kurs konusu ile ilgili başka bir eğitimle devam etmemiz gerekir bana göre. Bu nedenle kursun düzeyinde kalıyoruz, hizmet içi eğitimlerin bu konuda sürekliliği olmuyor. Yapılıp bitiyor (Ö6).

Uzaktan aldığım kurs süresince yönetim sorunları yaşadım. Sistemin beni zorladığını hissettim. Bildiğim konular da bile beni o içeriği sonuna kadar dinlememi zorunlu kıldı. Bir esneklik tanımadı. İlla ki içeriğin sonlanmasını beklememi ve etkileşime geçmemi istedi. Sistemi yönetmem ve kendi öğrenmemi kendim yönetmem konusunda bana dayatma yaptı. Bu da benim için büyük sorun oldu (Ö. 313).

Ben eğitimlerin sürekli güncellenmesini ve özellikle de içeriklerin sürekli yenilenmesini istiyorum. Eğitimler bir kere yapılıyor sonra onu uzun süre kullanmak istiyorlar. Belki bir eğitimden sonra içerik yeniden güncellenebilir. Değişimler sürekli olmalı (Ö.13).

Kursiyerden kaynaklı sorunlar alt temasına ilişkin iki çeşit görüş belirtilmiştir. Zamanı kullanamama, kursiyer isteksizliği ve dikkat dağınıklığı.

Uzaktan hizmet içi eğitimler için bizlere iki hafta gibi süre tanınıyor. Bu nedenle yarın girerim, sonra girerim gibi bahanelerden dolayı bir de o günkü yorgunluğumun getirdiği isteksizlikle öteliyorum. Son üç gün kala girerim dediğim kusun içeriğinin yoğun olduğunu anladığım da sabaha kadar ekran başında olduğumu hatırlıyorum. Geniş zamanlar da anlaya anlaya gitmek varken, kurs bitsin diye hızlı hızlı bitirdim. Sonun da sınavı da geçemedim tabi ki (Ö162)

Okul sonrası evde televizyon ve sosyal medya varken biliyorum mesleğim için gerekli ama ne zaman bilgisayarı açsam içimden kursa katılmak gelmiyor. Yüz yüze eğitimlerde kurs bir şekilde gidiyor ama uzaktan eğitimlerde sosyal iletişim olmayınca isteksiz kalıyorum (Ö122).

Ben alışmamışım ekran başında saatlerce kalmayı. Kitap okumayı, kursu veren hoca ile göz teması kurmayı, soru sormayı birebir. Ekran başında dikkatim dağılıveriyor. Bir önceki ekranda ne anlatıldı unutuyorum (Ö324).

Öğretmenlerin Uzaktan Hizmet İçi Eğitimlerde Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Tablo 4	
<i>Uzaktan Hizmet İçi Eğitimlerde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri</i>	
Alt Tema	f
A. Kurs planlaması	
A.1. Alan bazında eğitimler yapılsın	305
A.2. Kurs içeriği güncelleştirilsin	229
A.3. Kurs faaliyet zamanı iyi planlansın	45
A.4. Yeni bir değerlendirme şekli uygulansın	25
B. Kursun Uygulanması	
B.1. Uygulamaya yönelik etkinliklerin düzenlenmesi	270
B.2. Rehberlik hizmeti verilmeli	109
C. Kursiyer	
C.1. Kursiyerlerin teşvik edilmesi	203

Araştırmaya katılan öğretmen ve okul yöneticilerinin hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri incelendiğinde, çözüm önerilerinin kurs planlamasına, kursun uygulanmasına ve kursiyere yönelik olduğu görülmüştür.

Kurs planlaması alt teması ile ilgili dört farklı grupta görüş yer almaktadır. Bunlar; alan bazlı eğitimler yapılsın, kurs içerikleri güncelleştirilsin, kurs faaliyet zamanı iyi planlansın, yeni bir değerlendirme şekli uygulansın şeklindedir. İlgili görüşler şöyledir;

Kurs içeriğinin zümrelere göre özelleştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Bir matematik öğretmeni ile bir sosyal bilimler öğretmenin alacağı kursun içeriği, kursta sunulan örnekler ve uygulama şekli farklı olacaktır. Yüzyüze eğitimler de bile bu farkı korumak zor iken her zümreye aynı içerik öğretmenin aldığı eğitimi dersine entegre etmesini güncelleştirir bence. Bu nedenle her ders için ayrı alan bazlı uzaktan eğitimler düzenlenmeli (Ö. 39).

Ben eğitimlerin sürekli güncellenmesini ve özellikle de içeriklerin sürekli yenilenmesini istiyorum. Eğitimler bir kere yapılıyor sonra onu uzun süre kullanmak istiyorlar. Belki bir eğitimden sonra içerik yeniden güncellenebilir. Değişimler sürekli olmalı (Ö.13).

Uzaktan hizmet içi etkinliklerin zamanlaması, genellikle iş yoğunluğu dönemlerine denk geliyor. Etkinliklerin tatil dönemlerine alınması gerekir (Ö. 61).

Kurs sonu ve öncesi sınavların yerine, proje hazırlama, derste uygulayabilme, süreç değerlendirme şeklinde değerlendirmeler yapılabilir (Ö. 98.)

Kurs uygulanması alt teması ile ilgili iki farklı grupta görüş yer almaktadır. Bunlar; uygulamaya yönelik etkinliklerin düzenlenmesi ve rehberlik hizmeti verilmeli şeklindedir. İlgili görüşler şöyledir;

Uzaktan hizmet içi eğitimlerde de CİSCO, Google ve Microsoft'un düzenlediği uzaktan eğitimlerde olduğu gibi teorik bilgi yanında bilginin pratiğe dökülecek ya da pilot uygulamalar yapmamızı sağlayabilecek imkanlar ya da uygulamalar geliştirilmesinin daha anlamlı ve kalıcı olacağına inanıyorum (Ö.251).

Uzaktan eğitim hizmetlerinden biri rehberlik hizmetidir. İkinci üniversite eğitimimi uzaktan olarak aldım. O eğitim süresince bana rehberlik hizmeti de sağlanmıştı. Uzaktan hizmet içi eğitimlerde de senkron ya da asenkron rehberlik hizmeti alabileceğim hizmetler getirilebilir (Ö.44).

Kursiyer alt teması ile ilgili görüşler şöyledir;

Uzaktan hizmet içi eğitim kurslarına katılan öğretmenlere performans puanı gibi teşvikler verilsin ki öğretmenlerin hizmet içi kurslara karşı teşvik edilmesi sağlansın (Ö205).

Tartışma ve Sonuç

MEBBİS kayıtlarına göre, 2015-2019 yılları arasında 140 uzaktan hizmet içi eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiş, gerçekleştirilen uzaktan hizmet içi eğitim faaliyetlerine toplam 453356 öğretmen katılmıştır. Uzaktan hizmet içi kurs etkinliklerinin en fazla 2016 yılında 44 uzaktan hizmet içi eğitim faaliyetine 275506 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Uzaktan hizmet içi kurs etkinliklerinin 2019 yılında önceki 3 yıla oranla yarı yarıya faaliyet ve katılan kursiyer sayılarında azalma olduğu saptanmıştır. Alanyazından yapılan araştırmalar sonucunda bu bulguya benzer bir bulguya rastlanmadığı için bu bulgu öncü bulgu özelliği taşımaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitimlerin katkılarına yönelik görüşleri incelendiğinde, hizmet içi eğitimlerin katkıları, beceri kazanımı, yenilik ve sürekli mesleki gelişim olarak gruplandırıldığı görülmüştür. Bu araştırma sonucuna benzer sonuçlar Kıranlı ve Yıldırım (2014) tarafından yapılan araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Kıranlı ve Yıldırım (2014), uzaktan hizmet içi eğitim etkinliklerinin katkılarının beceri kazanımı, yenilik ve yaşam boyu öğrenme olduğu bulgusunu paylaşmışlardır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri incelendiğinde, hizmet içi eğitimlerde karşılaşılan sorunların kurs planlamasından kaynaklı sorunlar ve kursiyerden kaynaklı sorunlar olduğu görülmüştür. Bu araştırma sonucuna benzer sonuçlar Kıranlı ve Yıldırım (2014) tarafından yapılan araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Kıranlı ve Yıldırım (2014), öğretmenlerin hizmet içi eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları sorunların öğretim görevlisi, kurs planlaması, kursiyer,

katılım şekli, kursun uygulanması, ulaşım konaklama kaynaklı olduğu bulgusunu paylaşmışlardır.

Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlar kapsamında, kurs planlaması boyutunda elde edilen sonuçlar Uçar ve İpek (2006) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Uçar ve İpek (2006) hizmet içi eğitim programlarında sağlıklı ve düzenli bir hizmet içi eğitim programının planlanmadığı görüşlerine sahip oldukları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlar kapsamında, kursiyer isteksizliği, zamanı kullanamama boyutunda elde edilen sonuçlar Uçar (2005), Güneş (2006) ve Çatmalı (2006) tarafından yapılan araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Uçar (2005), yönetici ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim uygulamalarının uygun zaman ve ortamlarda yapılmadığı; ihtiyaç ve beklentilerini karşılamada yetersiz olduğu, katılımcıların, faaliyet esnasında öğrendiklerini uygulayamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Güneş (2006)'ın araştırma sonucunda; hizmet içine katılmak istemeyen öğretmenlerin en çok kişisel sebeplerden dolayı istemedikleri, eğitim yılı içerisinde çalışma saatlerinden sonra yapıldığı için yorucu olduklarını düşünmeleri sonucuna ulaşılmıştır. Çatmalı (2006)'nın araştırma sonucunda; kursiyer öğretmenlerin, kurs içeriği hakkında ön bilgileri olmadığı ve bu konuda daha önceden görüşlerinin alınmadığı, kursiyerlerin, kurs süresinin yeterli fakat veriliş zamanı olarak yanlış olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlar kapsamında, kursiyer isteksizliği boyutunda elde edilen sonuçlar Baştürk (2012) tarafından yapılan araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Baştürk (2012)'ün araştırma sonucunda; alan öğretmenlerinin ilgisini çeken hizmet içi kurslarının daha az düzenlendiği; bu nedenle de öğretmenlerin kurslara karşı isteksiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları kursiyerden kaynaklı sorunlar kapsamında, alanyazından yapılan araştırmalar sonucunda dikkat dağınıklığı boyutu ile ilgili benzer bir bulguya rastlanmadığı için bu bulgu öncü bulgu özelliği taşımaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri bu araştırmada incelendiğinde, çözüm önerilerinin kurs planlamasına, kursun uygulanmasına ve kursiyere yönelik olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerde karşılaştıkları sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerileri kapsamında, kursun planlamasına ve kursun uygulamasına

yönelik iyileştirmeler, kursiyerlere yönelik teşvikler boyutlarında elde edilen sonuçlar Kıranlı ve Yıldırım (2014), Cin (2008) ve Ulus (2009) tarafından yapılan araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Öğretmenler FATİH Projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimleri faydalı ve gerekli görmektedirler. Hizmet içi eğitimlerde, eğitimlerin teknoloji kullanım düzeylerine göre planlanmasını ve mümkün olduğunca bu eğitimlerin yüz yüze olmasını, uzaktan eğitim yapılacaksa da uygulama desteğinin sağlanacağı yüz yüze ya da çevrimiçi bir rehberlik hizmetinin sağlanmasının gerekliliğine inanıyorlar. Öğretmenler FATİH Projesi kapsamında düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitimlerin daha çok alan bazında olmasını istemektedirler. Alanyazından yapılan araştırmalar sonucunda bu bulgulara benzer bir bulguya rastlanmadığı için bu bulgular öncü bulgu özelliği taşımaktadırlar.

Öneriler

Uzaktan hizmet içi eğitimlere katılımın desteklenmesi ve teşvik edilmesi için hizmet içi eğitime katılımın kariyer basamaklarında, performans ölçümünde, başarı ödülü verilmesinde, yöneticilik atamalarında kullanılması sağlanabilir. Zorunlu kurslar kadar isteğe bağlı kursların düzenlenmesi, bunun için de hizmet içi eğitim kurslarının iyi organize edilip, öğretmenlerin ihtiyaçlarına ve isteklerine yönelik kursların düzenlenmesi sağlanmalıdır. Kursların faaliyet sürelerinin yeniden düzenlenmesi ve planlanması sağlanabilir. Kurs sonu standart sınavlar yerine alternatif değerlendirme sistemleri geliştirilebilir. Kursun etkililiği konu alanına göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle eğitim sonrasında da öğretmenlere okulda destek verilmelidir. Öğretmenlerin eğitimde öğrendiklerini (FATİH Projesi Teknolojilerini) kullanma düzeyleri izlenmeli ve desteklenmelidir. Bu desteği öğretmenlerin ihtiyaçlarına uygun bir şekilde verebilmek ve alan transferini izleyebilmek için bir destek sisteminin geliştirilmesi ve kullanılması önerilmektedir. Bu destek sisteminde konu alanına özgü paylaşımların, öğretmenlerin doğrudan bireysel ihtiyaçlarına (düzeylerine) yönelik eğitimlerin yer alması önerilmektedir.

Kaynakça

- Aytaç, T. (2000). Hizmet içi eğitim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 147, 66-69.
- Baştürk, R. (2012). İlköğretim öğretmenlerinin hizmet içi eğitime yönelik algı ve beklentilerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, s.96-107
- Cin, M. (2008). Hizmet içi eğitim programlarının etkinliği ve eğitimcilerin verimliliğine etkisi: Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında bir uygulama. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çatmalı, M. (2006). Gelecek için eğitim hizmet içi eğitim programının değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Gültekin, M., Çubukçu, Z. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin hizmet içi eğitime ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 185-201.
- Güneş, M. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarına katılmayı isteme ve istememe nedenleri (Mamak İlçesi Örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kıranlı, S., Yıldırım, Y. (2014). Okul yöneticileri ile öğretmenlerin hizmet içi eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, s.219-251. (Erişim Adresi: http://www.zgefdergi.com/Makaleler/1662434392_9.pdf, 20.08.2014)
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. (Second Edition). California: Sage Publications.
- Şen, S. (2003). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin eğitim gereksinimlerinin saptanması, hizmet içi eğitim ile yetiştirilmesi. *Eğitim Araştırmaları*, 13, 111-121.
- Uçar, R. (2005). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin MEB hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri (Van ili örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Uçar, R. ve İpek, C. (2006). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin MEB hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3 (1), 34-53.

- Ulus, O. (2009). Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Konya ili uygulaması). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, Y. (2014). Okul Yöneticisi ve Öğretmen Bakış Açısıyla Hizmet İçi Eğitim. M. Col (Ed.). Saarbrücken: OmniScriptum GmbH & Co. KG, Türkiye Alim Kitapları. ISBN: 978-3-639-67226-8.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Altıncı baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.